

เป็นอิสระ กลาง ธรรม

รายงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
ประจำปี ๒๕๖๓

ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจากการดำเนินโครงการขุดลอกหนองน้ำสาธารณะประโยชน์

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการร้องเรียนจากผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการขุดลอกหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ของหน่วยงานของรัฐ โดยผู้ร้องเรียนแจ้งว่า เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ทำการขุดลอกหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ (หนองคำคิม) ซึ่งตั้งอยู่บริเวณหมู่ที่ ๑๓ ตำบลโพธิ์ศรีสว่าง อำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดร้อยเอ็ด แต่ปรากฏว่าการดำเนินโครงการดังกล่าวกลับไม่ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้ร้องเรียนและประชาชนอย่างครบถ้วน โดย พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้นำดินลูกรังมาถมรอบหนองน้ำเพื่อเป็นคันกั้นน้ำ ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่า หนองน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวมีประชาชนสองตำบลที่อยู่อาศัยทำกินบริเวณโดยรอบหนองน้ำ ได้แก่ หมู่ที่ ๑๓ ตำบลโพธิ์ศรีสว่าง และหมู่ที่ ๘ ตำบลโคกและรอบด้าน และเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ปรากฏว่า หนองน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวมีขนาดใหญ่และผิดรูปไปจากเดิม รุกλάที่ดินทำกินของผู้ร้องเรียน อีกทั้งในการบริหารจัดการแหล่งน้ำ ผู้ใหญ่บ้านของตำบลโพธิ์ศรีสว่าง ซึ่งเป็นที่ตั้งของหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวได้สั่งห้ามมิให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนอีกตำบลได้ใช้ประโยชน์ในหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ดังเช่นที่เคยเป็นมาในอดีต ก่อให้เกิดปัญหาความเดือดร้อนแก่ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ ก่อนหน้านี้ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานในพื้นที่แล้ว แต่ปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวก็ยังไม่ได้รับการแก้ไขแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประสานข้อมูลกับจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งทางจังหวัดร้อยเอ็ดได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเบื้องต้นว่า โครงการขุดลอกหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ดังกล่าวเป็นโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งและกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานราก โดยมีจังหวัดและอำเภอกำกับดูแลการดำเนินโครงการของแต่ละตำบล เมื่อได้ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้คณะเจ้าหน้าที่ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เดินทางไปตรวจสอบข้อเท็จจริงบริเวณ

หนองน้ำสาธารณะประโยชน์ที่มีการร้องเรียน และประชุมพิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวร่วมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาโพนทอง นายอำเภอโพนทอง ผู้ปกครองท้องที่ ประชาชนของทั้งสองตำบล และผู้ร้องเรียน ซึ่งผลการประชุมได้ข้อสรุปว่าการดำเนินโครงการขุดลอกหนองน้ำดังกล่าวมีที่มาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเป็นการดำเนินการตามขอบเขตของหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง และหลังจากการขุดลอกหนองน้ำดังกล่าวแล้วเสร็จ องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ศรีสว่างได้ยื่นคำขอรังวัดตรวจสอบแนวเขตหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ต่อสำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด สาขาโพนทองแล้ว ผลปรากฏว่า มีเนื้อที่เท่าเดิม มีได้มีขนาดใหญ่และผิดรูปไปจากเดิม หรือรูก้ำที่ดินทำกินของประชาชนแต่อย่างใด และเมื่อหนองน้ำดังกล่าวเป็นหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ ประชาชนของทั้งสองตำบลจึงย่อมมีสิทธิในการใช้น้ำโดยเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นประชาชนของตำบลโพธิ์ศรีสว่างซึ่งเป็นที่ตั้งของหนองน้ำดังกล่าวหรือตำบลโคกสูง แต่เนื่องจากขณะนั้นยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารจัดการน้ำอันเป็นที่ยอมรับร่วมกันระหว่างประชาชนผู้ใช้น้ำของทั้งสองตำบล จึงส่งผลให้เกิดปัญหาข้อพิพาทในเรื่องการใช้น้ำระหว่างประชาชนในพื้นที่ ในการนี้ ที่ประชุมจึงได้มีมติเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้อำเภอโพนทองแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ (หนองคำคึม) ที่มีการร้องเรียน ประกอบด้วยผู้แทนจากอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ปกครองท้องที่ของทั้งสองตำบล เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การบริหารจัดการน้ำและควบคุมตรวจสอบการใช้น้ำร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนของทั้งสองหมู่บ้าน ซึ่งต่อมาอำเภอโพนทองได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำตามมติที่ประชุมดังกล่าวแล้ว

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องร้องเรียนดังกล่าวเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนตามอำนาจหน้าที่แล้ว และยังไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า กรณีดังกล่าวเป็นการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนือหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชน จึงได้วินิจฉัยให้ยุติ

เรื่องร้องเรียนดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุที่ปัญหาการร้องเรียนดังกล่าวสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของที่ดินที่มีแนวเขตที่ดินติดต่อกับหนองน้ำสาธารณะประโยชน์มิได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาหรือทราบถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการอย่างเพียงพอเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายในที่ดินของตน

ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะให้จังหวัดร้อยเอ็ดสั่งการไปยังทุกอำเภอให้ดำเนินการกำชับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติ โดยในการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อพิจารณาการดำเนินงานตามโครงการสำคัญของรัฐบาล กระทรวง และจังหวัด จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการในลักษณะเช่นนี้เข้าร่วมประชุม หรือได้รับการชี้แจงในภายหลัง เพื่อป้องกันมิให้เกิดการร้องเรียนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีก

ต่อมาผู้ร้องเรียนได้มีหนังสือขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่ได้ร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวให้กับผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่

สภาพพื้นที่ปัจจุบันของหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ที่มีการร้องเรียน ตามหลักฐานหนังสือสำคัญ
สำหรับที่ดินหลวง เนื้อที่ประมาณ ๗ - ๓ - ๘๑ ไร่ ออกเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๔๐

การตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่บริเวณรอบหนองน้ำสาธารณะประโยชน์ (หนองคำคิณี)
ร่วมกับรองผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ผู้ปกครองท้องที่ และผู้ร้องเรียน

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน